

Datum 2021-08-12
Diarienummer 2021-10621

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Hårdare regler för nya nikotinprodukter, SOU 2021:22, S2021/02982

Miljöförvaltningens synpunkter

Nedan redogör förvaltningen för sina överväganden och eventuella ändringsförslag.

Numrering och rubriksättning motsvarar den som följer av utredningen.

5 Sponsring av tobaksvaror och e-cigarett

Utredarens förslag

Utredaren konstaterar att med verksamhet avses fortlöpande aktiviteter, till exempel driften av idrottsanläggningar, ungdomsgårdar, museer och teatrar (Prop. 2016/17:132 s. 46 f).

Utredningen har inte uppfattat annat än att bestämmelserna såvitt avser inhemska sponsring är ändamålsenliga och att de begränsningar som har införts fungerar väl i ett nationellt perspektiv. Utredningen ser därför ingen anledning att göra någon annan bedömning än de som gjordes när bestämmelserna infördes. Det bedöms därför som lämpligt att behålla den nuvarande regleringen såvitt avser inhemska sponsring.

Förvaltningens överväganden och ändringsförslag

Av 4 kap. 8 § lagen om tobak och liknande produkter framgår att tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror, elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare inte får sponsra ett evenemang eller en verksamhet dit allmänheten har tillträde eller som kan antas få gränsöverskridande effekt, om sponsringen kan antas medföra att avsättningen av tobaksvaror, elektroniska cigaretter eller påfyllningsbehållare främjas.

Bestämmelserna i 4 kap. 8 § lagen om tobak och liknande produkter rör inhemska sponsring, förutom då de får gränsöverskridande effekt, och är nationella bestämmelser som går utöver direktivtexterna.

Med verksamhet ska förstås till exempel driften av idrottsanläggningar, ungdomsgårdar, museer och teatrar.

Under de ca två år som har förflutit sedan tillståndsplikten för tobaksvaror infördes har förvaltningen uppmärksammat en omfattande handel med så kallade markandsföringsplatser. Tobaksbolag tecknar avtal med enskilda butiker eller butikskedjor som innebär att tobaksbolagen betalar butiken för att marknadsföra tobaksvaror. Det handlar om omfattande belopp på tiotals miljoner kronor. Nationellt bör det röra sig om hundratals miljoner kronor, även om det inte finns någon sådan statistik. Folkhälsomyndigheten, som i enlighet med 2 kap. 5 § lagen om tobak och liknande produkter ska föra sådan statistik, gör det inte. Detta trots att det med rapporteringsskyldigheten för tillverkare, partihandlare och importörer av tobaksvaror enligt samma paragraf följer ett tillhandahållandeförbud av tobaksvaror till konsumenter om den inte uppfylls, i enlighet 2 kap. 6 § lagen om tobak och liknande produkter.

Förvaltningen har, sedan tillståndsplikten infördes, arbetat utifrån premissen att med verksamhet dit allmänheten har tillträde ska förstås även näringsverksamheter så som butiker. Detta har bestridits av framförallt större butikskedjor som menar att bestämmelsen inte är tillämplig för deras verksamheter.

Förvaltningen menar att det bör förtydligas, i lag eller förarbeten, att med verksamhet dit allmänheten har tillträde också ska förstås näringsverksamheter så som butiker.

En sådan tolkning står också rimligtvis i överensstämmelse med direktivtexten i tobaksreklamdirektivets artikel 2 c samt tobaksproduktdirektivets artikel 20.5 d även om dessa bestämmelser i strikt mening inte avser nationella bestämmelser (inhemsk sponsring).

Artikel 2 c tobaksreklamdirektivet:

”c) sponsring: varje form av offentligt eller privat bidrag till ett evenemang, en verksamhet eller en person med syftet eller den direkta eller indirekta verkan att främja en tobaksvara.”

Artikel 20.5 d tobaksproduktdirektivet:

”Medlemsstaterna ska se till att

d) alla former av offentliga eller privata bidrag till något evenemang, någon verksamhet eller enskild person, som har som syfte eller direkt eller indirekt effekt att främja elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare och involverar eller äger rum i flera medlemsstater eller på annat sätt har gränsöverskridande effekter, är förbjudna.”

6.6.5 Omfattas snus av direktivens reklamförbud?

Utredarens förslag

Utredaren konstaterar att tobaksvaror definieras enligt artikel 2 a i tobaksreklamdirektivet som alla varor som är avsedda att rökas, snusas, sugas på eller tuggas, om de är tillverkade, även delvis, av tobak. Snus är otvivelaktigt en tobaksvara. Det undantag som Sverige har från förbudet att saluföra snus inom EU återspeglas inte i tobaksreklamdirektivet när det

gäller tobaksreklam. Snus omfattas således av förbuden mot tobaksreklam på internet.

Förvaltningens överväganden och ändringsförslag

Enligt artikel 2.4 tobaksproduktdirektivet 2014/40/EU (TPD) definieras en tobaksvara som ”produkter som kan förbrukas och som helt eller delvis består av tobak, även genetiskt modifierad sådan”. Även enligt TPD är alltså snus otvivelaktigt en tobaksvara. Trots detta har Sverige ansett att snus inte omfattas av direktivets alla delar mot bakgrund av det undantag som Sverige har från förbudet att saluföra snus inom EU (artikel 17 TPD).

Av artikel 7.1 TPD framgår att medlemsstaterna ska förbjuda att tobaksvaror med en karakteristisk smak släpps ut på marknaden. Enligt artikel 7.15 TPD är förbudet inte tillämpligt på tobak för användning i munnen (snus).

Av artikel 13.1 c TPD framgår att hänvisning till smak, doft, eventuell smaktillsats eller andra tillsatser inte får förekomma. Något undantag för tobak för användning i munnen finns inte.

Av prop. 2015/16:82 s. 44 framgår att regeringen var av uppfattningen att förbudet i artikel 13.1 c TPD måste ses mot bakgrund av förbudet mot karakteristisk smak för vissa tobaksvaror och direktivets bestämmelser om innehållsreglering i artikel 7 TPD, vilket alltså inte gäller snus. Regeringen menade att då ansvaret för att reglera ingredienserna i snus vilar på Sverige bör även ansvaret för att reglera hänvisningar till smak, doft eller tillsatser vara Sveriges ansvar. Av prop. 2017/18:156 s. 108 f framgår att regeringen anför samma resonemang. Därför undantogs snuset från förbudet att hänvisa till smak.

Båda de utredningar som låg till grund för ovan angivna propositioner, SOU 2015:5 och 2016:14, ansåg att förbudet att hänvisa till smak etcetera skulle gälla även snus i enlighet med tobaksproduktdirektivet.

Förvaltningen konstaterar att Sveriges hållning till direktivtexterna avseende snus är inkonsekvent. Utifrån nuvarande utredarens direktivtolkning bör förbudet mot att hänvisa till smak, doft, eventuell smaktillsats eller andra tillsatser även gälla snus och därmed bör undantaget i 3 kap. 3 § lagen om tobak och liknande produkter¹ tas bort.

6.8.3 Förslag och bedömningar i anslutning till kraven om ålderskontroll

Utredarens förslag

Kravet på ålderskontroll gäller även vid internetförsäljning.

Folkhälsomyndigheten ska få utfärda föreskrifter om skyldigheten att kontrollera mottagarens ålder.

---

¹ 3 kap. 3 § LTLF, ”[...] Förbudet mot att hänvisa till smak, doft eller tillsatser gäller dock inte snus.”

Förvaltningens överväganden och ändringsförslag

Enligt 5 kap. 6 § lagen om tobak och liknande produkter ska den som bedriver tillståndspliktig försäljning av tobaksvaror utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och ansvara för att det finns ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram.

Enligt 5 kap. 18 § lagen om tobak och liknande produkter får tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut en sådan vara eller produkt ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått nämnda ålder.

Enligt 10 kap. 2 § lagen om tobak och liknande produkter ska den som uppsåtligt eller av oaktsamhet säljer eller lämnar ut tobaksvaror i strid med 5 kap. 18 § första eller andra stycket, dömas för olovlig tobakshantering till böter eller fängelse i högst sex månader.

Utredaren konstaterar att det visserligen kan vara något svårare att konstatera någons ålder vid distansförsäljning, men att då bestämmelsen är en sådan viktig del av den svenska tobaksregleringen finns det ingen anledning att sänka kraven vid sådan försäljning. Utredaren konstaterar också att det är mottagaren av tobaksvaran, inte beställaren, som träffas av åldersbestämmelsen. Som åtgärd föreslås odefinierade tekniska lösningar vilka ska tydliggöras genom föreskriftsrätt för Folkhälsomyndigheten.

Förvaltningen instämmer i utredarens bedömning att detta är en försäljningsform som måste regleras tydligare samt att kravet på ålderskontroll ska gälla med samma styrka vid distansförsäljning. Förvaltningen inser även att alltför detaljerade bestämmelser inte kan föras in i lagtexten och därför är bättre lämpade att reglera genom föreskrifter. Distansförsäljning idag baseras i hög utsträckning på ett så kallat ombudsförfarande. Den som säljer varan anlitar ett ombud för att leverera varan. Det finns undantag hos vissa livsmedelskedjor där de vid distansförsäljning själva levererar varan. Vid ombudsförfarandet förlorar säljaren kontrollen över varan så snart den lämnas över till ombudet. Ombudet kan i sin tur lämna över varan till ytterligare ett ombud för utlämnade till konsumenten. Till exempel anlitar större leverantörer som Postnord, Schenker och DHL lokala andrapartsombud vid utlämningen. Det kan vara mindre butiker och liknande.

Förvaltningen menar att vid den här typen av leveranser måste ansvarsfrågan klargöras, dels administrativt, dels straffrättsligt. Om det till exempel visar sig att ett ombud lämnat ut en tobaksvara till en underårig, ska säljaren lastas för detta? Kan ombudet bli föremål för straffrättslig åtgärd vid ett sådant utlämnande? Även om varan är märkt med både innehåll och 18-årsgräns kan verkligen någon som inte bedriver handel med tobaksvaror straffas för en sådan gärning? Om inte så gäller i praktiken inte den straffrättsliga bestämmelsen vid utlämnande till personer under 18 år vid distansförsäljning.

Är det rimligt att anta att säljaren kan bedriva egenkontroll över sin verksamhet när den lämnar över hanteringen till en annan part? Eller ska kraven på egenkontroll vara begränsade vid distansförsäljning?

Förvaltningen menar att detta är alltför stora och komplexa frågor för att de ska kunna hanteras inom ramen för en myndighetsföreskrift.

Det är förvaltningens bedömning att det måste klargöras, genom lagtext, om en säljare kan bli föremål för administrativ sanktion för något ett ombud gjort, om ett ombud kan bli föremål för straffrättslig åtgärd och om samma krav på egenkontroll ska gälla vid försäljning som sker via ombud. Alternativt att det inte är möjligt att använda sig av ombud vid leveranser.

7.5 Bedömning om att det saknas skäl att införa en tillståndsplikt vid handel

8.12 Anmälan om försäljning och skyldighet att utöva egenkontroll

Utredarens förslag

Det saknas i dagsläget tillräckliga skäl för att införa en tillståndsplikt vid handel med e-cigarett och påfyllningsbehållare.

En näringsidkare som har säte eller fast driftställe för näringsverksamhet i Sverige ska inte få bedriva detaljhandel med tobaksfria nikotinprodukter utan att först ha anmält försäljningen.

Förvaltningens överväganden och ändringsförslag

Utredaren menar att anmälningsplikten för elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare fortsatt ska gälla samt att tobaksfria nikotinprodukter ska omfattas av en anmälningsplikt. Till skillnad mot införandet av en tillståndsplikt för dessa varor. Som huvudskäl framför utredaren att det skulle vara omotiverat administrativt betungande med en tillståndsplikt och att den illegala handeln med dessa varor inte är lika omfattande som för tobaksvaror, som omfattas av tillståndsplikt.

Vid en första anblick är bedömningen avseende administrativt betungande processer förstälig, men vad utredaren missar är att försäljningen av tobaksvaror, e-cigarett och tobaksfria nikotinprodukter i princip alltid utförs av samma handlare. Det finns få undantag med handlare som endast säljer e-cigarett, men det är då uteslutande specialiserade butiker. Handlare som endast säljer tobaksfria nikotinprodukter är också få och är då endast handlare som väntar på att få sin ansökan om tobakstillstånd beviljad eller har fått avslag på den samma.

Den ordning som idag gäller för handeln med e-cigarett och som föreslås gälla för tobaksfria nikotinprodukter är alltså betydligt mer administrativt betungande än om tillståndsplikt införts. En handlare behöver både ansöka om tobakstillstånd samt anmäla sin försäljning av e-cigarett och, om utredarens förslag antas, tobaksfria nikotinprodukter. Kommunen kan till viss del avhjälpa problemet genom att till exempel acceptera egenkontrollprogram som gäller för samtliga produkter så att handlaren inte behöver lämna in flera, men helt går det inte eliminera. Till exempel måste

olika registreringar införs och olika ärenden upprättas. Kommunens ökade arbetsuppgifter gör också att systemet blir ekonomiskt betungande eftersom avgifterna blir högre.

De olika reglerna är också förvirrande för många handlare och förvaltningens bedömning är att det hade uppskattats av handlarna om reglerna varit färre och mer enhetliga.

Förvaltningen ser också en stor risk i att de handlare som nekas tobakstillstånd kommer att fortsätta sin försäljning, men då endast av framförallt tobaksfria nikotinprodukter. Det framstår som en orimlig ordning att en person som kommunen konstaterat är olämplig att bedriva handel med tobaksvaror kan fortsätta försäljningen av en vara som i allt väsentligt är samma produkt som en tobaksvara utan att kommunen kan ingripa.

Förvaltningen är också av uppfattningen att den illegala handeln med tobaksvaror inte längre kan anföras som huvudargument för tillståndsplikten. Under de ca två år som förflutit sedan tillståndsplikten infördes har kommunerna samlat på sig stor kunskap om branschen och bedömningen är att prövningen av ett tillstånd ger en mer sund bransch. De oseriösa aktörer som tidigare kunde bedriva försäljning av tobaksvaror har inte längre samma möjligheter och det gynnar de seriösa aktörerna.

Även om det inte går att göra en direkt översättning så finns det redan ett system för tillståndsplikt för olika produktkategorier. Enligt alkohollagen kan du beviljas serveringstillstånd för starköl, vin, spritdrycker, andra jästa alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat. Tillståndet kan avse en eller flera av dessa drycker. Rimligtvis kan samma ordning gälla för handeln med tobaksvaror, e-cigaretter och tobaksfria nikotinprodukter.

Förvaltningen menar att tillståndsplikt ska införas för försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt för tobaksfria nikotinprodukter inom ramen för den tillståndsplikt som idag gäller för tobaksvaror. Produkterna bör även i övrigt omfattas av samma bestämmelser som gäller för tobaksvaror förutom då lagtekniska hinder föreligger till exempel gällande marknadsföring.

Förvaltningens förslag innebär att förslaget om en egen lag avseende tobaksfria nikotinprodukter i sådana fall inte ska införas. Skulle en tillståndsplikt för tobaksfria nikotinprodukter inte införas menar förvaltningen ändå att anmälningsplikt för sådana varor är det nästbästa förslaget och det ska då införas.

8.4 En ny lag om tobaksfria nikotinprodukter

Utredarens förslag

Utredaren föreslår att det ska införas en ny lag som omfattar tobaksfria produkter som innehåller nikotin för konsumtion.

Lagen ska innehålla de övergripande krav som ska ställas på de tobaksfria nikotinprodukterna och innehålla definitioner av centrala begrepp som används i lagen.

Förvaltningens överväganden och ändringsförslag

Vad förvaltningen erfar så motiverar inte utredaren förslaget att införa en särskild lagstiftning avseende tobaksfria nikotinprodukter istället för att föra in bestämmelserna i lagen om tobak och liknande produkter.

Förvaltningen kan ha viss förståelse för uppdelningen med tanke på att lagen om tobak och liknande produkter till stora delar bygger på EU-direktiv, men anser ändå att det finns pedagogiska aspekter av att införa bestämmelser om tobaksfria nikotinprodukter i lagen om tobak och liknande produkter.

I huvudsak följer de bestämmelser som föreslås i den nya lagen de bestämmelser som redan finns i lagen om tobak och liknande produkter gällande tobaksvaror och elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. Det framstår som onödigt byråkratiskt att fatta beslut om en helt ny lag. Handlare kommer att få svårt att hålla reda på vilka olika lagar som gäller deras verksamhet. Något de redan tycker är svårt givet den detaljreglering som gäller för tobaksvaror och e-cigaretter.

Förvaltningen menar att bestämmelser om tobaksfria nikotinprodukter ska införas i lagen om tobak och liknande produkter. I de delar där bestämmelserna skiljer sig för de olika produktslagen får åtskillnad göras precis på samma sätt som det idag görs för tobaksvaror och e-cigaretter.

Noterbart är att även e-cigaretter från början reglerades genom en egen lag för att sedan införlivas i lagen om tobaksvaror och liknande produkter. Lagen om tobak och liknande produkter innehåller för övrigt redan idag nationella bestämmelser och bygger inte uteslutande på EU-lagstiftning till exempel avseende ålderskontroll och egenkontroll.

8 En ny lag om tobaksfria nikotinprodukter

Utredarens förslag

Förvaltningens förslag går utöver vad utredaren föreslår.

Förvaltningens överväganden och förslag

För att undvika en situation där handlare anmäler in försäljningen precis innan den ska påbörjas bör det införas en bestämmelse som säger att försäljningen inte får påbörjas innan kommunen bekräftat att den mottagit anmälan. En anmälan som inkommer till exempel en fredagskväll och avser nästkommande dag har kommunen ingen möjlighet att hantera med mer än att den har bemanning dygnet runt samt på helger, vilket framstår som orimligt. Kommunen måste ges möjlighet att bedriva tillsyn över försäljningen.

I konsekvens bör samma bestämmelse införas vid anmälan av försäljning av elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare.

Problemet är sedan tidigare känt avseende anmälan om försäljning och servering av folköl.

8 En ny lag om tobaksfria nikotinprodukter

Utredarens förslag

Förvaltningens förslag går utöver vad utredaren föreslår.

Förvaltningens överväganden och förslag

En förpackning med portionssnus måste, i enlighet 5 kap. 14 § lagen om tobak och liknande produkter, innehålla minst 20 portioner.

Innehållsregleringen har motiverats med att mindre förpackningar kan ha en större attraktionskraft på unga.

I likhet med vad som gäller för snus bör det införas bestämmelser för lägsta antalet portioner (20 stycken) som en förpackning med tobaksfria nikotinprodukter får innehålla.

9 En skärpt reglering av marknadsföring och smaksättning av nya nikotinprodukter

9.4.1 Krav på särskild måttfullhet vid marknadsföring, ett särskilt måttfullhetskrav avseende smak och ett skydd för marknadsföring som riktar sig mot unga

Utredarens förslag

Utredaren menar att det inte går att införa ett förbud eller en begränsning av smaksättningen av tobaksfria nikotinprodukter mot bakgrund av att smaksättning av snus idag är tillåtet.

Förvaltningens överväganden och ändringsförslag

Utredaren föreslår att vätskor som är avsedda att konsumeras genom elektroniska cigaretter inte ska få tillhandahållas konsumenterna på marknaden om de innehåller smaktillsatser som leder till en tydligt märkbar doft eller smak av annat än tobak.

Som bevekelsegrund till förslaget anger utredaren i huvudsak att det är angeläget att utvecklingen med en ökad användning av e-cigaretter bland barn och unga bromsas. En ökad användning av nikotin hos ungdomar riskerar att på sikt att leda till en ökad nikotinanvändning hos befolkningen som helhet. Som exempel lyfts USA fram där e-cigaretterna blivit den vanligaste nikotinprodukten bland ungdomar och majoriteten uppger att de använder icke-traditionella smaker såsom frukt eller godis.

Utredaren föreslår alltså att all smaksättning förutom tobak ska förbjudas för e-cigaretter, men föreslår inte ett motsvarande förbud för tobaksfria nikotinprodukter som fortsatt ska kunna säljas smaksatta med frukt och godis. Smaker som framförallt attraherar unga.

Som argument för att smaksättning av tobaksfria nikotinprodukter inte kan regleras anför utredaren att det skulle potentiellt kunna bryta mot EUF-fördraget². Som det måste förstås menar utredaren att tobaksfria nikotinprodukter och snus är så pass likartade produkter att ett förbud mot

---

² Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=CELEX%3A12016E%2FTXT>

smaksättning av tobaksfria nikotinprodukter, men inte snus, skulle kunna anses utgöra ett diskriminerande handelshinder, vilket är förbjudet enligt EUF-fördraget.

Samtidigt konstaterar utredaren att är det problematiskt att smaksättningen av nya nikotinprodukter gör dessa produkter mer attraktiva för unga. De tobaksfria nikotinprodukterna är en annan sorts produkt än de produkter som består av tobak. En särskilt framträdande egenskap hos dessa är smaksättningen. Genom smaksättningen kan dessa produkter göras intressanta för målgrupper som inte är intresserade av tobaksvaror. Det är också genom smaksättningen som de tobaksfria nikotinprodukterna blir attraktiva för barn och ungdomar.

Förvaltningen menar att utredarens förslag är otillräckligt. Det går svårt att argumentera för att smaksättning i e-cigarett ska förbjudas samtidigt som den tillåts för tobaksfria nikotinprodukter som är betydligt mer förekommande än e-cigarett.

Förvaltningen är mer än väl införstådd med den särställning som snuset har i Sverige, men svaret kan inte vara att smaksättningen av tobaksfria nikotinvaror förblir oreglerad på grund av att snuset är det. Då måste skarpare reglering av smaksättning av snus införas. Det går till exempel att förbjuda smaker som frukt och godis vid smaksättningen av snus. Om lagstiftarens ambition är att behålla snusets särart går det att införa bestämmelser som säger att snus endast får smaksättas med traditionella smaker som bergamott och enbär. Det går också att införa bestämmelser som säger att snus, oaktat smaksättning, ska ha en tydlig smak av tobak. Givet utredarens resonemang bör motsvarande bestämmelser kunna införas för tobaksfria nikotinprodukter.

Förvaltningen menar att smaksättning av snus bör få en skarpare reglering, men som fortfarande tar hänsyn till snusets särart och kulturella status. Motsvarande bestämmelser bör införas för tobaksfria nikotinprodukter.

Frågor utanför kommittédirektivet

Förvaringsförbud för tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt tobaksfria nikotinprodukter

Förvaltningens överväganden och förslag

Det finns idag inget förvaringsförbud i lagen om tobak och liknande produkter avseende tobaksvaror och elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare. Inte heller tobaksfria nikotinprodukter skulle omfattas av ett förvaringsförbud med nuvarande förslag.

I alkohollagen finns idag ett förvaringsförbud av alkoholdrycker.

Enligt 3 kap. 2 § alkohollagen får alkoholdrycker och alkoholdrycksliknande preparat som inte säljas i en butiklokal får inte heller förvaras i en sådan lokal eller tillhörande utrymmen. Med butiklokal avses en lokal där konsumenterna kan köpa varor eller tjänster eller hyra varor, dock inte restauranger och andra serveringsställen.

Enligt 8 kap. 24 § alkohollagen gäller förbudet även serveringslokaler som saknar serveringstillstånd.

Handlingen är straffsanktionerad i enlighet med 11 kap. 9 § alkohollagen.

Bestämmelserna har införts för att försvåra att olovlig försäljning sker. Lagstiftaren har bedömt att det kan vara svårt att konstatera att faktisk försäljning sker och genom att införa ett förvaringsförbud underlättas kommunens och Polismyndighetens arbete avsevärt.

Förvaltningen bedömer att samma argument kan anföras avseende tobaksvaror, e-cigarettor och tobaksfria nikotinprodukter. Det är idag närmast omöjligt att konstatera om olovlig försäljning av tobaksvaror och e-cigarettor och ett förvaringsförbud hade underlättat i en sådan utredningsprocess.

Förvaltningen menar att ett förvaringsförbud för tobaksvaror, e-cigarettor och tobaksfria nikotinvaror ska införas. Förbudet bör ta sin utgångspunkt i alkohollagens bestämmelser i 3 kap. 2 § och därmed avse butikslokaler och tillhörande utrymmen. Med butikslokal avses en lokal där konsumenter kan köpa varor eller tjänster eller hyra varor.

Då försäljning av tobaksvaror är relativt vanligt på serveringsställen bör även sådana lokaler omfattas av förbudet.

Handlingen ska vara straffsanktionerad på samma sätt som i alkohollagen, alltså ska du kunna dömas för olovlig tobakshantering till böter eller fängelse i högst sex månader.

Försäljning av tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt tobaksfria nikotinprodukter från privata bostäder

Förvaltningens överväganden och förslag

Det är idag relativt vanligt att försäljning av tobaksvaror och e-cigarettor sker från någons privata bostad genom distansförsäljning.³

Myndigheterna har idag ingen rätt att bedriva tillsyn i någons privata bostad, jämförande 2 kap. 6 § regeringsformen⁴ samt artikel 8 europakonventionen⁵. Europakonventionen stadgar bland annat att ”*var och en har rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens*” samt att en ”*offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutande av denna rättighet annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets*

---

³ Avseende tobaksfria nikotinprodukter är det oklart i vilken utsträckning sådan försäljning sker eftersom försäljningen än så länge är oreglerad.

⁴ Kungörelse (1974:152) om beslutad ny regeringsform

⁵ Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, i den svenska rättsordningen lag (1994:1219) om europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna samt 2 kap. 19 § rege-ringsformen.

ekonomiska välstånd eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter”.

En jämförelse kan göras med Läkemedelsverkets vägledning till föreskriften LVFS 2009:20 i vilken verket uttalade följande:

”E-handel med receptfria läkemedel omfattas av samma regler som handel i fysisk butik. Det innebär bland annat krav på att försäljningen sker från en lämplig lokal (16 § 2 lag (2009:730) om handel med vissa receptfria läkemedel). Läkemedelsverkets tolkning är att en bostad (oavsett hur den ser ut) inte kan vara en lämplig ”lokal” i lagens mening. Kommunerna och Läkemedelsverket har inte rätt till tillträde till bostäder vid kontroll och tillsyn. Eftersom det inte framgår av en verksamhetsutövers anmälan till Läkemedelsverket vilken typ av lokal verksamheten bedrivs i vill vi att ni rapporterar till oss om ni känner till handlare som bedriver läkemedelsförsäljningen i/från en bostad i er kommun.”⁶

Folkhälsomyndigheten har inte lämnat någon liknande vägledning avseende handeln med tobaksvaror eller e-cigarett. Det finns inte heller någon bestämmelse i lagen om tobak och liknande produkter att lokaler ska vara lämpliga.

Förvaltningen menar att det bör införas en rätt för myndigheterna att bedriva tillsyn över försäljning med tobaksvaror, e-cigarett och tobaksfria nikotinprodukter som sker från någons privata bostad alternativt förtydligas att sådan försäljning inte får förekomma i lokaler som inte är lämpliga med vilket ska förstås privata bostäder.

En ordning där myndigheterna inte kan bedriva tillsyn över försäljningen framstår som orimlig.

Ärendet har handlagts av:

Jakob Kilner
Samordnare

E-post: jakob.kilner@miljo.goteborg.se
Telefon: 031-367 99 95

---

⁶ Vägledning till Läkemedelsverkets föreskrifter (LVFS 2009:20) om handel med vissa receptfria läkemedel; för kommunerna, version 6, sid. 9 f.

Utdrag ur protokoll
Sammanträdesdatum: 2021-08-24

§ 172 Dnr 2021-10621

Yttrande till Socialdepartementet över Hårdare regler för nya nikotinprodukter, SOU 2021:22, S2021/02982

Beslut

Miljö- och klimatnämnden skickar över yttrande över remiss Hårdare regler för nya nikotinprodukter, SOU 2021:22, i enlighet med tjänsteutlåtandets bilaga 1, till Socialdepartementet.

Handlingar

Miljöförvaltningens tjänsteutlåtande daterat 2021-08-12 med bilagor.

Protokollsutdrag skickas till

Socialdepartementet

Dag för justering

2021-08-27

Vid protokollet

Sekreterare

Sara Alander

Ordförande

Emmyly Bönfors Jansson (C)

Justerande

Helena Norin (MP)

Justering av protokollet har tillkännagivits genom anslag på kommunens anslagstavla 2021-08-30.